

گفتگوی اخبار روز با مهرداد درویش پور پیرامون پنجمین همایش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک ایران

اخبار روز: پنجمین همایش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک روزهای ۱۷ تا ۱۹ ماه می در شهر هانور آلمان برگزار می شود. به مناسبت این همایش، اخبار روز گفتگوی با آقای مهرداد درویش پور از همراهان اولیه اعضای شورای هماهنگی این اتحاد داشته است، که در زیر می خوانید. درویش پور چهار دوره عضو شورای هماهنگی اتحاد بوده است

پنجمین همایش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک روزهای ۱۷، ۱۸ و ۱۹ ماه می در شهر هانور برگزار می شود. شعار اساسی این همایش چیست و قرار است به چه مسایلی رسیدگی کند؟

از روز نخست شکل گیری جمهوری خواهان دموکرات و لائیک ایران، این جریان بر جمهوری، جدایی دین و دولت و استقرار دموکراسی تاکید داشته است. گردهمایی پنجم اما در مورد مسائل معینی تمرکز خواهد داشت. روز ۱۷ ماه می به دعوت جدل، کنفرانسی کاملاً عمومی و با حضور دیگر نیروهای جمهوری خواه برگزار خواهد شد. در این کنفرانس از جریان های وابسته به نهضت ملی، دین باوران لائیک، چپ های دموکرات و دیگر سازمان هایی که هویت اصلی شان جمهوری خواهی است و همچنین پاره ای از نیروهای اتنیکی کرد و شخصیت های مستقل روشنفکر و فعالان جنبش زنان دعوت به سخنرانی و شرکت در یکی از دو میز گرد شده است که ترکیب شرکت کنندگان در هر یک با دیگری متفاوت است. میز گرد نخست درباره تحولات سیاسی آینده، انتخابات ریاست جمهوری و راه کارهای گذار از جمهوری اسلامی خواهد بود. میز گرد دوم به مسئله همگرایی جمهوری خواهان و بررسی زمینه ها و موانع نزدیکی گروه های گوناگون جمهوری خواه به یکدیگر - که طرفدار جدایی دین و دولت و باورمند به حقوق بشر و دموکراسی اند - اختصاص خواهد داشت.

در روز دوم و سوم در تاریخ ۱۸ و ۱۹ ماه می، گردهمایی سراسری پنجم "جدل" برگزار خواهد شد. برای این دو روز نیز پیشنهاد شده است کارنامه جنبش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک ایران، سند پیشنهادی برای بهبود ساختار، منشور پیشنهادی برای به روز کردن دیدگاه های

پایه ای "جدل"، بیانیه سیاسی در باره تحولات کنونی و طرح همگرایی و همکاری فشرده تر با دیگر جریان های جمهوری خواه در دستور کار قرار گیرد. همچنین پیشنهاداتی برای تاکید بیشتر بر عدالت اجتماعی و محیط زیست در منشور پیشنهادی برای به روز کردن مواضع پایه ای نیز مطرح شده است که می توان آنرا در سایت ندای آزادی - سایت رسمی جنبش جمهوری خواهان دمکرات و لائیک ایران - مطالعه کرد.

بهره چشم انداز سیاسی تحولات در ایران و تلاش برای نزدیک کردن فعالیت های نیروهای جمهوری خواه از جمله موضوعات جدی است که در این برنامه ۳ روزه به آن پرداخته خواهد شد. در زمینه همکاری و نزدیکی با دیگر نیروهای جمهوری خواه برای سازمان دادن کنفرانس های بزرگ جمهوری خواهی تا کنون تلاش های معین و تماس های فشرده ای، که "جدل" خود یکی از مبتکران طرح و پیشبرد آن بوده است، نیز صورت گرفته است. در این زمینه طرحی از سوی گروه ارتباطات "جدل" برای گردهمایی ارائه شده است که در سایت ندای آزادی انتشار یافته است.

آخرین وضعیت جنبش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک را چطور می توان ارزیابی کرد، چشم انداز امیدوار کننده است؟

باید دید گردهمایی چه داوری در این زمینه ارائه خواهد کرد. گرچه به عنوان یکی از اعضای شورای هماهنگی "جدل" از روز نخست تا کنون آن را همراهی کرده ام، اما در این جا تنها می توانم برداشت های شخصی خود را بازگو کنم. به گمان من جنبش جمهوری خواهان دمکرات و لائیک در این دوره با دستاوردها و چالش های مهمی، که ضرورتاً همه آنها تازه نیستند، روبرو بوده است.

اگر بخواهم از نقطه قدرت آن آغاز کنیم، جنبش جمهوری خواهان دمکرات و لائیک جریانی است بسیار شفاف که هرگز نه دنباله روی هیچ جناحی از حکومت بوده است؛ نه با طرفداران حمله نظامی به ایران همراهی کرده است؛ نه به نام دمکراسی در پی اتحاد با نیروهای طرفدار نظام سلطنتی که کارنامه اشان نقص دمکراسی است برآمده است؛ و نه با کسانی که به بدیل سازی در خارج از کشور مشغولند، همراهی کرده است. همچنین همزمان که علیه تبعیض اتنیکی موضع فعالی داشته است - و روابط خوبی نیز با پاره ای از نیروهای اتنیک های تحت ستم ایران دارد - بر استقلال و وحدت ایران تاکید ورزیده است. علاوه بر آن با آن که جدل قیام علیه جباریت را حق مردم می داند، خواستار تحول مسالمت آمیز در ایران است.

همین ویژه گی ها سمپاتی و اعتماد زایی معینی نسبت به این جریان از سوی بسیاری از روشنفکران ایرانی و نیروهای سیاسی از خانواده های گوناگون ملی، دین باور لائیک و چپ های دمکرات و گروه های اتنیکی ایجاد کرده است. به گمان من شفافیت سیاسی، مستقل بودن و سلامت سیاسی و مخالفت آن با نظام جمهوری اسلامی از نقطه قدرت های این جریان است. در زمینه خواست جدایی دین و دولت که آمال میلیونها ایرانی است نیز با تاکیدش بر لائیسیتِه صراحت بیشتری از خود نشان داده است. به لحاظ ساختاری نیز بافت نسبتا افقی تر و غیر هیرارشیکی را دارد و کمتر به دیگر نیروهای کلاسیک سیاسی شباهت دارد. بهرو به عنوان یک جریان جمهوری خواه رادیکال توانسته است موجودیت خود را در نزدیک به یک دهه که از شکل گیری اولیه آن تا به امروز می گذرد حفظ کند و در آینده نیز به رغم هر تحولی در آن، ایده های اساسی و موضوعیت خود را حفظ خواهد کرد. اما این که تا چه حد این جریان می تواند قدرت اثر گذاری کلان را در سیاست داشته باشد و آیا اصلا در فکر سیاست گذاری کلان هست یا نه، مهمترین چالشی است که به گمان من این جریان با آن روبرو است. امری که می تواند در تعیین نقش آتی "جدل" تاثیر بسزایی داشته باشد.

این تنها چالش درونی شماست؟

اینجا مایلیم به یکی دیگر از چالش های پیش رو بپردازیم. جریان هایی که به جناح هایی از قدرت های سیاسی حاکم و یا قدرت های بیگانه تکیه دارند، می توانند امید و اشتیاق و تحرک سیاسی بالاتری در مبارزه سیاسی از خود بروز دهند. آنها می پندارند با تکیه بر قدرت های درون نظام و یا قدرت های خارجی، امکان اثر گذاری در سیاست ایران را به نحوی خواهند داشت. اما جریانی که نه به قدرت حاکم و نه به قدرت های خارجی نظر ندارد، تنها با تکیه بر جنبش های اجتماعی نظیر جنبش کارگری، زنان، دانشجویان و روشنفکران و به یاری همکاری گسترده تر با دیگر نیروهای پیشرو در اپوزیسیون می تواند نقش موثری ایفا کند. در این زمینه اما با دو چالش جدی روبرو هستیم:

نخست آن که جنبش های اجتماعی در ایران امروز خیلی فعال نیستند تا بتوانند فضایی شور انگیز و تحرک سیاسی بالایی را بیافرینند. دیگر آن که "جدل" برغم نفوذش در پاره ای از روشنفکران ایرانی تا کنون نشانی از تاثیر گذاری قابل توجه بر جنبش های اجتماعی داخل کشور از خود نشان نداده است. شاید گفته شود این وضعیت کل اپوزیسیون خارج از کشور است. بر فرض درستی این ادعا، آن موقع باید پرسید

نیروهایی که نه به قدرت های سیاسی حاکم و نه به قدرت های خارجی تکیه دارند و نه نقش موثری در جنبش های اجتماعی داخل کشور دارند، با کدام چشم انداز می توانند به آینده امیدوار باشند؟ در چنین شرایطی یا باید در انتظار برآمد جنبش های اجتماعی نشست؛ یا باید بیشتر به ایفای نقش مروجان ایده های جمهوری، دمکراسی و لائیسیته و دفاع از حقوق بشر بسنده کرد؛ یا برای اثر گذاری بیشتر در پی همگرایی و نزدیکی با دیگر نیروهای سیاسی مستقل جمهوری خواه و لاییک و سکولار ایرانی و همکاری فشرده تر با نهادهای مستقل فرهنگی و اجتماعی حقوق بشری برآمد. پرسش این جا است که آیا جمهوری خواهان دمکرات و لائیک ایران می خواهند تنها به عنوان یک نیروی روشنفکری به ترویج ایده های جمهوری، دمکراسی و لائیسیته و پاره ای از مواضع سیاسی بسنده کنند؟ یا آن که می خواهد به عنوان یک نیروی سیاسی فعال در همگرایی با دیگر جریان های جمهوری خواه، بلوک قدرتمندی از جمهوری خواهان را سازمان دهند؟ این یکی از چالش هایی مهمی است که این جریان با آن روبرو است.

اگر هدف پیشبرد پروژه اولی است به گمان من جدل چندان در حوزه پیوند با جنبش های اجتماعی فعال نبوده است. اگر هم برای خود بیشتر نقش ترویج ایده های جمهوری، دمکراسی و لائیسیته را قائل است، در آن زمینه نیز به اندازه کافی فعال و تاثیر گذار نبوده است. البته من شخصا تصمیم گرفته ام از این به بعد، بیشتر در حوزه های نظری ادای سهم کنم. اما اگر پروژه همکاری با دیگران مد نظر است، باید پرسید آیا گام های درخور در این راستا برداشته شده است و جدل از آمادگی کافی برای همگرایی با دیگر جمهوری خواهان برخوردار است و یا نه؟

در "جدل" برخی بر "جمهوری خواهی رادیکال" و ضرورت تمایز آن از دیگر نیروهای جمهوری خواه نظر دارند و برخی - که من نیز از زمره آنان هستم- اساسا نزدیکی با دیگر نیروهای جمهوری خواه را گام سیاسی مهمی می دانند که به رغم همه تفاوت ها باید در راستای آن کوشید تا بتوان در صحنه سیاست ایران به عنوان نیرویی موثر حضور یافت. بنابراین گرایشی در آن از ایده اتحادعمل، همگرایی و حتی تشکیل بلوک نیرومند جمهوری خواهی دفاع می کند. به گمان من تاکیدات بیش از حد بر اختلافات بین جریان های جمهوری خواه طرفدار جدایی دین و دولت و نفی یکدیگر به جای جستجوی حوزه های اشتراک (و مبارزه نظری سالم در موارد اختلاف)، حیات جریان های جمهوری خواه و از جمله "جدل" را نیز فرقه ای، محفلی و منفعل خواهد کرد. در میان اپوزیسیون ایران، سکتاریسم، ذهنی گری و حیات فرقه ای از جدی ترین مشکلات آن است که زندگی در تبعید نیز به آن دامن زده است. به گمان

من "جدل" نیز از این ایرادها رها نیست و آینده آن از جمله به انتخابی که پیش روی خود قرار می دهد بستگی دارد. برای من و بسیاری دیگر تلاش ۳ جریان چپ دمکرات برای وحدت برغم تفاوت نظرهای چشمگیرشان با یکدیگر، امر بسیار مثبتی است. اما برآستی قابل فهم نیست چگونه ممکن است کسانی از آن پروسه وحدت دفاع کنند اما امکان نزدیکی جریان های که هویت شان جمهوری خواهی است و تفاوت هایشان با یکدیگر در مقایسه با این ۳ سازمان چندان هم بیشتر نیست، را میسر ندانند. ایده همگرایی و یا اتحاد عمل جمهوری خواهان می تواند به نیروهای جمهوری خواه و از جمله جدل تحرک درخوری بخشد و آنان را از حیات محفلی و منفعل خود خارج سازد. بهرو این نگرانی وجود دارد که نوعی خوگرفتن به حیات محفلی، انزواجویانه، نارسسیم سیاسی و رقابت های تنگ نظرانه، مانع ازخانه تکانی سیاسی در میان کل جامعه جمهوری خواه گردد و در همچنان بر پاشنه پراکندگی گذشته بچرخد.

با این همه بازهم تاکید می کنم خوش نامی جدل و شفافیتش در دفاع از جمهوریت، جدایی دین و دولت، دمکراسی و حقوق بشر و ضد تبعیض بودن آن وخواستش مبنی بر عبور از جمهوری اسلامی ایران، پتانسیل ارزشمند و موقعیت بالقوه ای برای این جریان ایجاد کرده است که می تواند لولای نزدیکی و همگرایی نیروهای جمهوری خواه گوناگونی شود. اگر جدل این موقعیت را دریابد و با نگرشی کلان در سیاست و روحیه وحدت طلبی عمل کند، قدرت اثر گذاری خود را افزایش خواهد داد. در غیر این صورت موقعیتی حاشیه ای خواهد یافت.

علیرغم همه ی این ها، در خود جمهوری خواهان دموکرات و لائیک جدایی های زیادی صورت گرفته، آیا روند جدایی ها ادامه دارد یا نشانه هایی از گسترش صفوف به چشم می خورد؟ مناسبات شما با سایر نیروهای اپوزیسیون در چه وضعی است؟

از آغاز، جمهوری خواهان دمکرات و لائیک بلندپروازی گردهم آوردن سه خانواده سیاسی چپ های دمکرات، دین باوران لائیک و نیروهای ملی را در درون تشکل خود داشتند. بهرو تجمع بیش از ۳۰۰ نفر در گردهمایی نخستین آن که از هر سه طیف در آن حضور داشتند نشانگر آن بود که این بلندپروازی خیلی هم جاه طلبانه نبوده است. با این همه این جریان نتوانست خود را فراگیر و اجتماعی کند. کناره گیری پاره ای از نیروهای چپ رادیکال از آن که هم در گردهمایی نخست و هم در گردهمایی دوم رخ داد و کم رنگ شدن حضور برخی از کادرهای سیاسی وابسته به خانواده های دیگر در گردهمایی های بعدی، حوزه اثر

گذاری این جریان را محدود تر کرد. در این اواخر هم برخی ترجیح دادند نیروی خود را معطوف به پروژه های سیاسی دیگری کنند. البته همزمان تعدادی نیروی تازه نفس هم درخواست پیوستن به این جریان را اعلام کرده اند که می تواند مایه دلگرمی باشد. با این همه می توان به یقین گفت از گردهمایی دوم به این سو روشن شده است که جدل - به رغم تمام تلاطمات در درون آن و در فضای سیاسی جامعه، بیش از پیش سیمای یک جریان جمهوری خواه چپ را به خود گرفته است که آمده است که بماند و خواهد ماند. هر چند من آرزومندم تفکرات اجتماعی و فراگیرتر، معتدل تر و مسالمت جوتر در آن نقش برجسته تری بیابند.

در پاسخ به پرسش شما در باره مناسبات با دیگران، باید بگویم "جدل" با نیروهای سیاسی جمهوری خواه چپ دمکرات، ملی، دین باور لائیک و گروه های اتنیکی مناسبات خوبی دارد. اما با نیروهای طرفدار نظام های دینی (از هر نوع آن)، مسلکی و موروئی میانه ای ندارد. با این همه این بحث به تازگی توسط پاره ای مطرح شده است که آیا نباید بین روشنفکران لائیک و برخی از "روشنفکران نو اندیش دینی" که مدعی جدایی دین و دولتند دیالوگ سالمی در باره فرایند جدایی دین و دولت در ایران سازمان یابد؟ بهرو از برخی از افراد وابسته به این طیف نیز دعوت شده است که در میز گرد تحولات سیاسی در روز اول کنفرانس شرکت کنند. این دیگر بستگی به آنها دارد که از این دعوت استقبال می کنند یا نه؟ بهرو "جدل" روابط خود را بیشتر با دیگر گروه های جمهوری خواه طرفدار جدایی دین و دولت و دمکراسی نزدیک تر کرده است و تا کنون تمایلی به رابطه با دیگر نیروهای سیاسی دیگر از خود نشان نداده است.

جنبش جمهوری خواهان دمکرات و لائیک با چه سیاستی به استقبال انتخابات خرداد ماه می رود؟

جنبش جمهوری خواهان دمکرات و لائیک ایران، اساسا جریانی تحول طلب و ساختار شکن است و به جای آن که به اصلاح جمهوری اسلامی بیانید، به هموار کردن زمینه های گذار از آن می اندیشد. از اینرو این جریان به طور عمومی نظر خوشی نسبت به انتخابات در جمهوری اسلامی که سراپا تبعیض آمیز و غیر دمکراتیک است ندارد و هرگز در آن شرکت نکرده است. "جدل" همان طور که در سند سیاسی نخستین خود آورده است خواستار تشکیل مجلس موسسان و انتخابات آزاد است. در شرایط کنونی و در برخورد به انتخابات پیش رو نیز - همان طور که در بیانیه پیشنهادی گروه سیاسی برای گردهمایی ارائه شده - بر تحریم

انتخابات کنونی تاکید شده است و فکر می‌کنم گردهمایی به کمتر از تحریم انتخابات نیاندیشد. از سوی دیگر تلاش برای برانگیختن جنبش‌های اجتماعی و تقویت نهادهای مدنی دمکراتیک و ترویج گفتمان‌های دمکراتیک از زمره باورهای "جدل" است که برای آن می‌کوشد. البته به گمان من باید در برابر هر انتخاباتی تحلیل مشخص ارائه داد و سیاست‌های خود را متناسب با آن تنظیم کرد. در شرایط کنونی به نظر من خوب است "جدل" در همراهی با دیگر جریان‌های جمهوری خواه، کمپینی را در دفاع از خواست انتخابات آزاد بر طبق موازین بین‌المللی و برای آزادی زندانیان سیاسی به راه بیاندازد. در این مورد البته در جدل نگاه‌های گوناگونی وجود دارد و باید دید گردهمایی چه سیاستی را اتخاذ می‌کند.

اگر کسی بخواهد با جمهوری خواهان دمکرات و لائیک تماس بگیرد و از نظرات آن مطلع شود از چه طریق می‌تواند اقدام کند؟

ساده‌ترین راه رجوع به سایت ندای آزادی و آدرس شورای هماهنگی آن است که در زیر مشاهده می‌کنید.

www.jjdli.com

Chora.jjdli@gmail.com